

Александар ТРАЈАНОВСКИ

АВТЕНТИЧНИ ДОКУМЕНТИ ЗА ВАНДАЛСКИОТ АНДАРТСКИ КОЛЕЖ ВО СЕЛОТО ЗАГОРИЧАНИ, НА 25 МАРТ 1905 ГОД.

Крвавиот вандалски колеж во селото Загоричани — Костурско, на 25 март 1905 досега главно им беше познат настан на македонските историографи. Меѓутоа, повеќето од нив точната бројка на жртвите различно ја пренесуваа. Така, според едни автори, на 25 март 1905 година грчките андартти на сверски начин убиле во најголемото костурско село 60 загоричани¹, а според други автори, таа бројка била повисока и се движела до 78 души,² а според трети станувало збор за 85 жртви.³

Во овој наш прилог, врз основа на најнови и автентични архивски материјали од руска провинција, консултирани во Архивот за надворешна политика на Русија,⁴ ќе се потруди-ме уште еднаш да ги осветлиме тажните настани во с. Загоричани од 25 март 1905 година, со цел да се доближиме до реалната бројка т.е. колку жртви дало селото Загоричани за време на Илинденското востание од 1903 година, а колку за време на андартскиот колеж од 25 март 1905 година. Покрај тоа, во овој прилог ќе се даде пресек за тоа како ја доживеале загоричката крвава драма од 25 март 1905 година соседните села.

Најжестоки вандалски масакрирања андартите извршиле во текот на 1905 година врз жителите на најголемото и најбогатото костурско село ЗАГОРИЧАНИ. Андартската одмазда над

¹ Историја на македонскиот народ, Книга втора, ИНИ — Скопје 1969, стр. 267.

² Ристо Поплазаров, Грчката политика спрема Македонија во втората половина на XIX и почетокот на XX век, ИНИ — Скопје 1973, стр. 108—116; Коле Мангов, Колежот во Загоричани, Гоцеви денови, XXX/13, Скопје 1987, стр. 30.

³ Фани Мартинова — Буцкова, Трагедијата на Загоричани, „Македонија“, бр. 287, Скопје 1977, стр. 4—5.

⁴ Архив внешней политики России, Министерство иностранных дел, СССР — Москва (АВПР МИД СССР—М.), Фонд.: № 213, Консульство в Битоли 1863—1916, Опис № 536, Дело № 25, л. 77—92.

невините жители на споменатото село, чие население не се појинувало да се врати под јурисдикцијата на Цариградската грчка патријаршија, била подготвувана од поодамна. Во таа смисла, еден од попознатите андартски водачи Цонтос — Вардас, располагал со список на имиња на загоричани, кои ја признавале јурисдикцијата на Патријаршијата, („за да не настрадаат“ и невините), добиени од костурскиот митрополит Гермнос Каравангелис. Покрај Вардас, во колежит во село Загоричани учествувале уште и андартските водачи Георгиос Дикономос наречен Макрис со 25 андарт и офицерот на грчката војска капетан Дукас.

Околу 200 андарт на 25 март 1905 година, рано утрото од четири страни го сардисале и го нападнале селото Загоричани и буквално го масакрирале месното население. Притоа биле отепани 60 загоричани.

Според еден руски автентичен архивски документ од летото 1903 година селото Загоричани броело 630 куќи. Поради учеството на загоричаните во Илинденското востание,⁵ турскиот аскер и башибозукот отепале 150 загоричани, главно старци, жени и деца, зашто мажите биле востаници.⁶ Според други, пак, руски документи од 25 октомври 1903 година, кога е направен списокот на изгорените села и куќи во Битолскиот вилает, а со тоа и Костурската каза, рускиот конзул во Битола Иван Александрович Зиновјев бил информиран дека селото Загоричани, како најголемо и најбогато костурско село имало 500 куќи, кои ги запалиле Турците, поради учеството на загоричаните во Илинденското востание, и притоа убиле 100 жители,⁷ а заплениле 30 млади невести и девојки.⁸

Во оваа прилика, ќе се навратиме на споменативе вандалски колежи на андратите над невиното население во селото Загоричани од 25 март 1905 година, според најнови архивски податоци пронајдени во Архивот за надворешна политика на Русија при Министерството за надворешна работа на СССР во Москва (АВПР МИД СССР — М).⁹ Во таа смисла, во првиот прилог станува збор за официјалното обраќање на загоричаните од 28 март 1905 година, што значи три дена по трагедијата, до рускиот и австро-унгарскиот конзул во Битола. Во тоа писмо тие информираат за немилите настани и за масакрот. Кусото писмо е толку трогателно и оригинално, што не е потребен ни-

⁵ Воопшто за турскиот терор во Костурската каза за време на Илинденското востание види во прилогот на: Д. Димески, **Османскиот терор во Костурската каза во периодот на Илинденското востание**, „Историја“, X/2, Скопје 1974, стр. 238—266.

⁶ АВПР МИД СССР—М., Фонд.: № 213, Консулство в Битоли 1863 1916, Опис № 536, Дело № 14, № 208, л. 316—317.

⁷ Крсте Битоски смета дека на 15 август 1903 година Турците го запалиле селото Загоричани, 30 малолетни деца на возраст од 8 до 12 години ги фрлиле во една фурна, ги покриле со слама и живи ги запалиле. Види: Крсте Битоски, **Костурско во револуционерноослободителните борби на Македонија во втората половина на XIX и почетокот на XX век**, „Гласник“ на ИНИ, XXX/1—2, Скопје, 1986, стр. 19—63.

⁸ АВПР МИД СССР М., Спомнатив фонд, л. 360—366.

⁹ Истото, Дело № 25, л. 86—92.

каков предговор или дообјаснување, зашто тоа самото за себе најавтентично сè кажува. На крајот во вид на апел загоричаните подвлекуваат: „Ние целото население апелираме кон човекољубива и хумана Европа, апелираме кон цивилизацијата, којашто веруваме не може да бара подобри варварски сцени — достојни на средните векови, апелираме кон европското општествено мислење, апелираме и кон целата природа и кон сите оние што се покровители на поробените народи и високо изјавуваме, дека сакаме и ние **ЧОВЕЧКИ ЖИВОТ И ЧОВЕЧКИ ПРАВА** или смрт!!!“.¹⁰

Вториот прилог носи наслов: „Список на изгорени куќи и плевни од грчките разбојници од 25 март 1905 г.“. Според него се согледува дека во Загоричани биле запалени повеќе куќи, а од нив изгореле 15 куќи, 12 плевни и 1 дуќан. Имало запалено и други куќи и плевни, кои случајно не изгореле. Како забелешка кон овој прилог е насочувањето дека тој не е дефинитивен. Потоа следат уште два поднаслови во овој прилог и тоа: Убиени и ограбен животни и Ограбени куќи. Во првиот поднаслов се констатира дека биле ограбени или убиени следниве домашни животни: 20 јагниња, 2 крави, 4 јунци, 2 коња и 1 кобила. Во вториот поднаслов се кажува дека сите куќи во Загоричани, во поголеми или помали размери биле ограбени, меѓутоа, поради тоа што селото сè уште не било успокоено, не можело да се направи точен список на ограбените предмети.

Мошне интересен е третиот прилог под наслов: „Список на убиени мажи, жени и деца од грчките разбојници“. Според него се согледува дека во Загоричани на 25 март 1905 година биле убиени на најсверски начин 60 селани. Според списокот се дадени имињата и презимињата, возраста на масакрираните загоричани, потоа колку души биле убиени, од секое семејство какво е нивното занимање, местото на раѓањето, на крајот е поместена рубриката Забелешка, на која особено ќе се осврнеме. Најстариот загоричанец што бил масакриран на 25 март 1905 година бил на 90 годишна возраст (Ноле Дуков), а најмалата жртва е девојче од 5 години (Олга Самарџиева). Кон последново презиме ќе истакнеме дека целото семејство Самарџиеви било убиено и тоа: таткото Кузо на 50 годишна возраст, жена му Ангелина на 35 годишна возраст и ќерките Гина, Катерина и Олга на 14, 10 и 5 годишна возраст. Мошне интересна е рубриката Занает, односно Занимање. Според оваа рубрика можеме да согледаме кои сè занимања (или профили) во Загоричани биле застапени на почетокот на XX век и тоа: говадар, воденичар, млекар, земјоделец, сидар, учител, свештеник, дрвар, шнајдер, касап, фурниџија, готвач, трговец, селски кмет, мома, жена, (домаќинка), овчар, бакал, самарџија, просјак и друго. Според оваа рубрика може да се сле-

¹⁰ Истото, л. 86—88.

ди замнимањето на месните жители. Во претпоследната рубрика се следи дека сите масакрирани жртви потекнувале од село то Загоричани, освен двајца, кои потекнувале од Костур, односно од Гревена. Заслужува посебно внимание и последната рубрика под наслов Забелешка. Во неа се информира за ма-

91

№	Име и презиме	Возраст	Пол	Заменик	Место на потек	Забелешка
41	Засе Димитров	80	4	овчар	Загоричани	Внатрешен
42	Манов Јисов	14		земец		от Гревена
43	Дон Коровешев	57	3	зидар	"	Богдан
44	Таша Коровешев	30	2	милкар	"	"
45	Кузо Самарџи	30		Самарџи	"	"
46	Чесна му Ангелина	35		чесна	"	"
47	Дочер му Гина	14		моме	"	"
48	" " Карпина	10		моме	"	"
49	" " Олга	5		моме	"	"
50	Митр Илџиров	75	2	швар	"	Богдан
51	" " Попов	70	7	швар	"	"
52	" " Орџинов	56	3	дрводел	"	Богдан
53	Христо Марџев	70	1	дрвар	"	"
54	Христо Канџев	60	3	земедел	"	"
55	Мило Попев	70	2	прасад	"	Крайно Богдан
56	Наси Маџурев	45	5	зидар	"	"
57	Кузо Дренџев	79	6	водџиџ	"	"
58	Митр Конџев	45	4	милкар	"	Крайно Богдан
59	Митр Росџинџ	53	4	зидар	"	Богдан
60	Кузо Ханџев	55	4	дрводел	"	"

Факсимил бр. 1 од втората страница на документот прилог бр. 3 под наслов: „Список на убиени мажи, жени и деца од грчките разбојници“, според кој се согледува дека во Загоричани на 25 март 1905 година биле истепани 60 селани.

теријалната состојба на масакрираните жртви од Загоричани (беден, крајно беден), потоа роднинската поврзаност (дедо и внук, татко и син, татко му е во затвор, татко и ќерки, жена му е ранета или тешко ранета и сл.). Ќе биде од интерес да подвлечеме дека сите масакрирани загоричани се жители на самото село, што значи дека се Македонци, што се гледа од самите имиња и презимиња, освен трговецот Јако Аврамов, кој е регистриран по националност како Евреин од Костур и еден ученик, Влаво по народност од Гревена. Кон овој централен список во прилогот е поместен еден краток поднаслов: Ранети. Во него се гледа дека од 7-те ранети загоричани, на возраст од 9 до 58 години, се наоѓале главно жени и деца. Сите биле од селото Загоричани. Во рубриката Забелешка е истакнато дека станува збор за лесно и тешко ранети загоричани.¹¹

Крвавата загоричанска драма од 25 март 1905 година мошне го вознемирило населението од соседните села. Така, неколку дена по масакрот, до европските конзуларни претставништва во Битола, главно до рускиот и австро-унгарскиот конзул, кои се претставени како заштитници на македонското христијанско население, наеднаш се испратени неколку жалби и молби да им се помогне, за да не ја доживеат и тие горчливата загоричанска драма од страна на грчките вандалски орди. Станува збор за обраќањето до европските конзуларни претставништва во Битола од жителите на следниве костурски села: **Куманичево** (од 4 и 29 март 1905 година), **Мокрени** (29.III 1905), **Бобишта** (29. II 1905), **Прекопана** (29.III 1905), **Блаца** (28.III 1905), **Вишени**, **Черновишта** (29.III 1905), **Б'мбоки** и други. Од споменативе костурски села, ќе се задржиме само на дел од нивните повици.

Во прилогот бр. 4 е поместено писмото на жителите на селото Куманичево од 29 март 1905 година. Во него тие истакнуваат дека тие веќе на 4 март и.г. побарале помош од „Ќуматот“ од Костур, за да се заштитат од евентуалните андартски разбојништа и тортури, кои се очекувале. Значи, турските власти на одреден начин биле веќе информирани за предстојните андартски злочини. Секако, ако го зеле предвид повикот на жителите од Куманичево, можеби немало да се случи крвавата загоричанска драма. Со оглед на тоа тоа што властите се оглушиле од барањата на жителите од селото Куманичево, на 29 март 1905 година, неколку дена по крвавите настани во Загоричани, селаните од Куманичево по втор пат се обраќаат и бараат помош од европските конзули во Битола.¹²

Слични барања, поткрепени со селско-општинските печати и потписите на членовите на селските општини, се поднесени од селата Мокрени (види го прилогот бр. 5)¹³ и Бобишта (види го прилогот бр. 6).¹⁴ Мошне впечатливо е обраќањето на села-

¹¹ Истото, л. 90—92.

¹² Истото, л. 77.

¹³ Истото, л. 78.

¹⁴ Истото, л. 80—80а.

ните од соседното село Прекопана до рускиот и австро-унгарскиот конзул во Битола (види го прилогот бр. 7),¹⁵ каде што меѓу другото е кажано: „Поради неопишаната и ужасна слика извршена од грчките разбојници на 25-и во Загоричани и кое фрли во гроб 60 души, најжестоко и најбезобразно убиени жртви, не остави и нас во Прекопана нерамнодушни, како и преди 11 октомври 1904 г., кога нападнаа во нашата црква и ги убија свештеникот и учителот; и ние обземени од паничен страв сме речи си безумни. Кога видовме, гори од 4 страни с. Загоричани и пукаат безброј пушки и бомби, сите ги напуштивме своите живеалишта и денес сме во гората; цела ноќ поминуваме голи без покривка при горските студени ветрови. Животот ни е несносен, не трпиме а бараме прибежиште, спасение од Вас, од Европа, од човештвото, од хуманоста, прибежиште удобно на човечкиот живот“.

Меѓутоа, да се навратиме на документите, за да можеме да добиеме поавтентична слика на настаните:

ПРИЛОГ бр. 1

До Господина Г-на рускиот и австрискиот конзул

На 25-и март во темни зори една грчка разбојничка банда од околу 200 души го нападна нашето село од сите страни. Најнапред слушнахме како свири војничка труба и потоа започнаа да грмат маузерки пушки. Населението мислејќи дека селото ни е заобиколено од војска не мрдна од своите места и замрзна од силната грмеж и на разни места исфрлените динамитни бомби и од куршумите, коишто како град се сосипаа над покривите на замрзнатите и од никаде не поддржуваните селани. Со голема сила разбојниците не им дадоа време на несреќните селани да се соземат, и така навлегоа во селото поделени на мали банди од по 4 до 8 души. . . о, Боже!!! перото е бессилно да ги опише ужасите, злодејанијата на тие зверолики луѓе вооружени од глава до пета. Тие извршија ужаси нечуени до сега во светската историја на човештвото. Започнаа да ги кршат вратите и да влегуваат во куќите, и да убиваат и да собираат сè што ќе се испречеше пред нивните крвожедни очи. Без причина убиваа мажи, жени и деца и домашни животни. Во тие критични часови голем беше плачот и лелекот по целото село! Беспомошното население обземено од паничен страв трчаше по улиците и избежумено бараше прибежиште да се сокрие од куршумите и ножот на тие поклоници на „вандализмот“! Секој што им падна во нивните немилостиви раце беше трагично убиен!! Ниту молбите, ниту прекрстувањата,

¹⁵ Истото, л. 81—81а.

ниту бакнежите на расплаканите жени, ниту солзите и писоците на истите, на малите и невини деца, ниту паричните наградувања, коишто разбојниците ги прифакаа на драго срце, — ништо не беше во состојба да го смекне и омилостиви каменитото срце на тие варвари. Првото нивно барање беше „пари“, второ се наредија под ред, а најпосле смрт — насилничка, смрт ужасна, смрт безчовечка, смрт маченичка!!!

Ние сите ќе станевме жртва на грчката злоба, на грчкиот фанатизам чиј водач е костурскиот грчки митрополит, ако не-престигнеше едно одделение војска. При појавата на тоа мало одделение војска разбојниците се распрснаа и ние останатите се спасивме од јавната смрт. Намерата на тие платени убијци била да го уништат целото село, но провидението не спаси!!!

По малку време (разбојниците отворија оган во 10,1/2 часот „алатурка“. Аскерот се појави во еден часот и по 1,1/2 час борба во 2,1/2 часот бандата отстапи), кога разбојниците подивеја во нашето село, кога се извршија злосторствата размерите на кои што јасно личат на приклучените тука таблица.

По сето горекажано јасно се гледа каков е нашиот живот — живот страдалнички, живот неподнослив, живот во постојана тревога! Ние целото население апелираме кон човекољубива и хумана Европа, апелираме кон цивилизацијата, којашто веруваме не може да бара подобри варварски сцени — достоини на средните векови, апелираме кон европското општествено мнение, апелираме и кон целата природа и кон сите што се покровители на поробените народи и високо изјавуваме, дека сакаме и ние **човечки живот и човечки права или смрт!!** . . .

Бараме накажување на виновниците и осигурување на човечкиот живот и човечките права!

С. Загоричани

28-и март 1905 год.

Од целото население.

ПРИЛОГ бр. 2

Список на изгорени куќи и плевни од грчките разбојници
на 25 март 1905 г.

1. Насе Шпатов	плевна
2. Глигор Стефанов	„
3. Кузо Самарџиев	куќи
4. Васил Кирациов	„
5. „	плевни
6. Мите Кирациев	„
7. Христо Кимдзов	куќа
8. „	плевна
9. Јани Кимдзов	„
10. Лазо Трајков	куќа

11. Диме Клашов	„
12. Ѓорѓи Клашов	плевна
13. Никола Мачков	куќа
14. Мишо П. Костандов	„
15. Кузман К. Костандов	плевна
16. Кузман К. Костандов	куќа
17. Хаџијата К. Костандов	„
18. Кузо Нинов	„
19. Христо Кулев	„
20. Пандо Миталков	„
21. Киријако Васов	плевна
22. Никола Бушов	куќа
23. Петре Ципров	плевна
24. Тилијан Фасин	дуќан
25. Фима Баждарова	куќа
26. Кузо Цигов	„
27. Дине Галјан	плевна
28. Кузо Нинов	„

Освен овие има уште многу (куќи, плевни и др.) потпалени но случајно не изгорени.

Убиени и ограбени животни

1. Јани Кондзов	2 јунци и 1 вол убиен
2. Христо Кондзов	1 кобила и 1 вол убиен
3. Ване Шпатов	1 вол убиен
4. Иапги Влашето	1 кобила убиена
5. Кузо Нинов	1 крава и 2 јунци убиени
6. Илија Дуков	1 коњ ограбен
7. Коста Гиленцев	1 коњ ограбен
8. Христо Пишмаров	20 јагнина ограбени.

Ограбени куќи

Сите куќи во поголеми и во помали размери се ограбени, но поради тоа што селото сè уште не е успокоено, не може да се направи точен список на ограбените предмети. Дополнително ќе Ви испратиме точен список.

С. Загоричани
28 март 1905 г.

ПРИЛОГ бр. 3

Список

на убиени мажи, жени и деца од грчките разбојници

Бр.	Име и презиме	Возраст	Од колку членови е семеј.	Занает	Место на раѓање	Забелешка
1	2	3	4	5	6	7
1.	Горѓи Рандзов	70	4	говедар	Загор.	крајно беден
2.	Кузо Костандов	70	6	воденичар	Загор.	крајно беден
3.	Христо Темов	65	5	млекар	Загор.	крајно беден
4.	Дине Бушев	26	7	земјоделец	Загор.	крајно беден
5.	Гиљо Коровешов	45	5	млекар	Загор.	крајно беден
6.	Гиро Модев	20	2	Сидар	Загор.	беден
7.	Дине Цуцулев	38	7	грчки учител	Загор.	крајно беден
8.	Пандовица Митралкова	25	5	жена	Загор.	
9.	Свеш. Стефан	60	5	свештеник	Загор.	беден
10.	Андон Пичитков	45	7	млекар	Загор.	беден
11.	Петар Маџурев	50	4	дрвар	Загор.	крајно беден
12.	Сидо Вулев	55	5	шнајдер	Загор.	крајно беден
13.	Васил Чичев	55	3	дрвар	Загор.	бедни
14.	Василица Гичева	50	3	жена	Загор.	
15.	Ноле Манчев	68	11	дрвар	Загор.	крајно беден
16.	Ноле Дуков	90	12	земјоделец	Загор.	(дедо и внук)
17.	Коле Дуков	38	12	воденичар	Загор.	
18.	Коста Жефев	48	3	дрвар	Загор.	беден
19.	Наум Мореов	70	8	касап	Загор.	
20.	Ване Киров	71	1	шнајдер	Загор.	
21.	Стојан Костандов	52	13	земјоделец	Загор.	беден
22.	Јанчо Трифунов	54	3	дрвар	Загор.	крајно беден
23.	Вангел Гацов	85	4	земјоделец	Загор.	беден
24.	Филип Гјончев и	50	5	млекар	Загор.	беден (татко
25.	Стојан Гјончев	20		млекар	Загор.	и син)
26.	Јончо Цифираќја	23	7	млекар	Загор.	беден

1	2	3	4	5	6	7
27.	Петар Шпатров	20	6	фурнација	Загор.	беден
28.	Ване Колкотрондов	37	7	готвач	Загор.	беден
29.	Никола Костандов	80	15	земјоделец	Загор.	беден
30.	Коле К. Костандов	20	3	млекар	Загор.	беден, татко му во затвор.
31.	Джогатра Тагаров	51	6	шнајдер	Загор.	беден
32.	Јако Аврамов	75	8	трговец	од Костур	Евреин
33.	Јани Кандзов	70	7	селски кмет	од Загор.	татко и ќер.
34.	Султана Кандзова	15		мома	Загор.	бедна
35.	Кирјако Сапунаров	45	3	воденичар	Загор.	беден
36.	Тасе Рапав	62	4	млекар	Загор.	беден, жената му е ранета
37.	Мите Лазов	48	5	млекар	Загор.	крајно беден
38.	Никола Биаченов	75	11	бакал	Загор.	кројно беден
39.	Горѓи Биаченов	20		учен. дрвар	Загор.	и син му.
40.	Марко Вангеловски	90	11	зидар	Загор.	
41.	Зиси Димов и	80	4	овчар	Загор.	Влав, пренес.
42.	Манол Зисов	14		ученик	Загор.	во Гревена.
43.	Јане Коровешов	75	3	зидар	Загор.	беден
44.	Таси Коровешов	50	2	млекар	Загор.	беден
45.	Күзо Самарџиев	50		самарџија	Загор.	Целата фам.
46.	жена му Ангелина	55		жена	Загор.	истепана
47.	ќерка му Гина	14		мома	Загор.	
48.	ќерка Катерина	10		мома	Загор.	
49.	ќерка Олга	5		мома	Загор.	
50.	Мите Шклифов	75	2	шнајдер	Загор.	беден
51.	Мите Поганчев	70	7	фурнација	Загор.	беден
52.	Мите Филцов	56	3	дрводелец	Загор.	беден
53.	Христо Маразев	70	1	дрвар	Загор.	беден
54.	Христо Кандзов	60	3	земјоделец	Загор.	беден
55.	Мишо Јошев	70	2	просјак	Загор.	крајно беден
56.	Наки Маџурев	45	5	зидар	Загор.	крајно беден
57.	Күзо Дрендов	79	6	воденичар	Загор.	беден
58.	Мите Кондев	45	4	млекар	Загор.	крајно беден
59.	Мите Костандинов	53	4	зидар	Загор.	беден
60.	Күзо Нинов	55	4	дрводелец	Загор.	беден

Ранети

1. Петар Типоев	49	4	воденичар од	Загор.	тешко ранет
2. Христо Сулранки	52	4	дрвар	Загор.	тешко ранет
3. Мите Гацев	46	3	земјоделец	Загор.	тешко ранет татко му убиен
4. Јаневица Кондзова	58	6	жена	Загор.	тешко ранета мажот и ќерка и убиени
5. Сирма Рапова	47	3	жена	Загор.	Мажот и убиен
6. Христовица Маркова	53		сама жена	Загор.	Мажот и убиен
7. Аргир Карадимов	9		момче учиник	Загор.	лесно рането

ПРИЛОГ бр. 4

Ваши Високи Превасходителства!

Ние долупотпишаните жители од горна и долна маала на селото Куманичево пред 25 дни со молба арзувал се обравивме до укүматот во Костур и молевме да ни се испрати во нашето село царски аскер, за да ни го заштити животот од постојани и секојдневни опасности, убиства, катастрофи и потресувања; но нашите молби останаа незадоволени.

Поради тоа, кога слушнаваме дека нашата земја ќе ни биде посетена од Вашето Високо Превасходителство, брзама со ова наша смирена молба, со којашто со горчливи солзи на очите Ве молиме, во името на Бога и во името на човештвото да го направите потребното за нас, загубените од животот, да не спасите и да не не оставите да се затреме до крај, а најмногу да ни се испрати воена сила, за да ги заштити нашите животи во беспомошност.

А во спротивен случај, Ваше Високо Превасходителство, ише ќе дојдеме кај Вас заедно со нашите жени и деца, земете не и фрлите не во езерото, да се удавине, подобро еднаш за секогаш, отколку да ја гледаме смртта пред нашите очи, да го ризикуваме животот, да се мачиме и да умираме секој ден. Нема веќе живот за нас, како што слушате и со очи ќе видите.

За населението кметовите:

С. Куманичево
29 март 1905

Воспитание Русских прѣвосвѣщенниковъ.

Нис да патадисатити митати во сора и да ги
можеа само Руманово ефди ефди со еромановица,
се однесоа во нугејата во нугеј и можеа да ги сама
ти во сора и ги нугеј асоа, са да ги сама
ако нугејати и ефди ефди ефди, ефди ефди ефди
сора и ефди ефди, но можеа ги и ефди ефди ефди
ефди ефди ефди.

Вардана исаван. Навно соучествовани се сирачама
нашоа постојателка осто Рамин Рамини прѣвотидејаше
Борисови со Јана исаван сирачама постоја со Навно со
сирочини осто на остојат Рамини. Во исаво на Бога,
и во исаво на сирочини, да сирачама постојат
до нас заубежити осто миловаѣ, да ни остојат
и да не ни остојат да се сирачама да сирачама?
и наин Рамини да ни се сирачама Рамини сирача
да да ни остојат осто миловаѣ, да во Бога исаво.

А въ сродниѣхъ мущахъ, даимъ вѣсело, прѣбывающе, и
никогда не разлучающеся, аще въ сродниѣхъ и въ сродниѣхъ
и въ сродниѣхъ ни въ сродниѣхъ да се удалимъ, то дасть
еднаго въ сродниѣхъ, иже да въ сродниѣхъ сродниѣхъ
и въ сродниѣхъ си, да въ сродниѣхъ сродниѣхъ, да се
иже да въ сродниѣхъ сродниѣхъ. Иже въ сродниѣхъ
въ сродниѣхъ, иже въ сродниѣхъ и въ сродниѣхъ.

В населенном пункте:

C. Kyriacopoulos
29 August 1905

Христо
Димитров

April
20/1948

Факсимил бр. 2 (Види го прилогот бр. 4) од писмото на селаните од село Куманичево од 29 март 1905 година

ПРИЛОГ бр. 5

Ваше Превасходителство,

Долупотпишаните од с. Мокрени, Костурско, доаѓаат да го искажат кон Вас своето неизмерно почитување и да го изјават следното:

Со оглед на неочекуваните злодејанија, коишто ги снајде ненадејно несреќните во с. Загоричани, тукашните жители од страв се разбегаа горе-долу и ништо не мислат друго освен како да се избават од тие напади коишто станаа очевиден факт. Нашите тука работат заплашени, па поради тоа работата ќе им остне несвршена, а нивните семејства ќе останат гладни. Поради тоа се обраќаме и кон Вас, апелираме и покорно Ве молиме да ја имате предвид нашата состојба и да посредувате пред нашето чесно Правителство за да ја земе посериозно нашата човечка заштита. Уверени впрочем, дека ќе ја земете предвид нашата положба и ќе обрнете милостив поглед кон нашата молба, остануваме со најголемо почитување и уважување кон Вас.

с. Мокрени
29.III.1905

Димо Ди. Мирчев
Дино Димитров

Старешини на Мокрени:

Никола Добрев
На Колев
Иван Попов
Мино Андонов
Стерио Димитров
Димитар Горчев

ПРИЛОГ бр. 6

До Неговите Високи Превасходителства европските конзули поставени како заштитници на христијанското население.

Многууважени г-да!

Трагичната случка што стана на 25-и март во нашето соседно село Загоричани, каде што се фрлија во гроб 60 души наши сонародници, жртви на грчката злоба и грчкиот фанатизам нè постави и нас во големо недоумие. И ние обземи од паничен страв сме речиси избежумени. Самиот факт, дека разбојниците се осмелиле да го нападнат најголемото наше соседно село во казата, толку повеќе кураж ќе имаат да ги нападнат и нашите мали селца. Никако не е тешка задачата на такви злодејци.

Поради ужасниот страв што го обзел населението, та секој час ја очекува смртта, и со ужас си приспомува за насиљата што се извршени во нашето соседно село Загоричани. Жените ги грабнаа своите деца и избегаа во Клисуре и оттаму ги издаваат кога им кажуваат ако ја признаете Патријаршијата — владиката, ќе Ве примиме, и оттаму не испадија. Сега сме надвор по цела ноќ и поминуваме голи и без покривка изло-

жени на ноќните студени ветрови. Ние ризикуваме дагинеме до еден при такви услови од страв и глад, поради тоа што мажите од страв не можат да ги вршат своите полски работи.

Животот ни е неподнослив, и ние бараме од Вас, од Европа, од човекољубивоста и хуманоста прибежиште удобно за човечки живот, или ние сите демонстративно ќе ги напуштиме нашите живеалишта и ќе дојдеме кај Вас, што сакате правете, ние сакаме живот или поскоро смрт. Правете што сакате, ние сме готови да го примиме и едното и другото.

Од населението во с. Бобишта.

С. Бобишта
29.-иј март 1905 г.

Кмет:
Георги Петро
каза Атанас Никола

ПРИЛОГ бр. 7

До Неговите Високи Превасходителства Г-да Г-да конзули Австриски и Руски, заштитници на христијанското население

Ваши Високи Превасходителства,

Поради неопишаната и ужасна слика извршена од грчките разбојници на 25-и во Загоричани која фрли во гроб 60 души, најжестокото и најнечовечки убиени жртви, не остави и нас во Прекопана нерамнодушни, како и пред 11 окмтоври 1904 г., кога нападнаа во нашата црква и ги убија свештеникот и учителот и ние обземени од паничен страв сме речиси безумни. Кога видовме, дека гори од 4 страни и пукаат безброј пушки и бомби во с. Загоричани, сите ги напуштивме своите живеалишта и денес сме во гората; цела ноќ поминуваме голи без покривка при горските студени ветрови. Животот ни е неподнослив, не трпиме туку бараме пребижиште, спас од Вас, од Европа, од човештвото, од хуманоста, прибежиште удобно на човечкиот живот.

Ве молиме, Ваше В. Превасходителство, одете таму каде што е нужно, ќе чекаме од Вас спас, зашто сè е оставено на судбината. Нашиот имот не ни е изработен, зашто од страв не можеме да излеземе ниту до нива да отидеме, ниту на пазар во гр. Лерин да отидеме, зашто поминуваат од Лехово за Бел Камен грчки разбојници, зашто нашето село се наоѓа како центар меѓу споменатите села. Како што знаете правете или живот човечки или поскорешна смрт.

Уверени, дека многу милостиво ќе погледнете кон нас не среќите, остануваме кон Вас со најдлабоко уважување.

С. Прекопана
(Леринско)
29-и март 1905 г.

Од Прекопанското население

отъ Прѣкопа, отъ сѣловъ сѣловъ, отъ сѣловъ
малостѣта, прибухъ удобна на сѣловъ
сѣскѣи цѣсѣтъ
Мошѣмъ, Ваиѣ В.В. Прѣкопа, да
да ходатѣистѣватъ тѣмъ кѣдѣтъ сѣмъ
и какаѣ отъ Васѣ сѣсѣтъ, да цѣтъ Ваиѣ
сѣсѣтъ на цѣсѣтъ на сѣсѣтъ Ваиѣ
тѣмъ сѣ сѣсѣтъ, да цѣтъ отъ сѣсѣтъ
и цѣсѣтъ да цѣсѣтъ тѣмъ вѣ тѣмъ да отъ
Вѣмъ, тѣмъ вѣ тѣмъ вѣ пр. Мерѣмъ да отъ
да цѣтъ вѣсѣтъ отъ Мерѣмъ да тѣмъ Ваиѣ
тѣмъ вѣсѣтъ, да цѣтъ тѣмъ вѣсѣтъ
и да какаѣ цѣсѣтъ вѣсѣтъ тѣмъ вѣсѣтъ
Какаѣ цѣтъ вѣсѣтъ тѣмъ вѣсѣтъ
и да вѣсѣтъ сѣсѣтъ
цѣсѣтъ, тѣмъ вѣсѣтъ тѣмъ вѣсѣтъ
и да вѣсѣтъ сѣсѣтъ. Ваиѣ Ваиѣ
и да вѣсѣтъ

Прѣкопа - Отъ Прѣкопа
(Мерѣмъ)
29 мѣ Мартѣ 1905 г.

Факсимил бр. 3 (Види го прилогот бр. 7) од писмото од селаните од Прекопана од 29 март 1905 година.